

Energia Tampereella

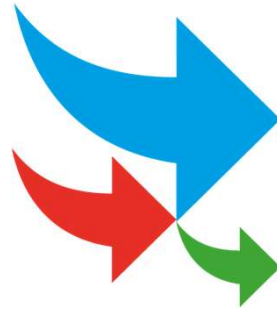
Pirkkalan Energia-info 1.11.2022

Mikko Erma

Asiakkuusjohtaja, Tampereen Sähkölaitos

Teemat 1.11.2022

- Tampereen Sähkölaitos lukuina
- Kaukolämpö on paikallista
- Kaukolämmön ydin on joustava verkko
- Sähkömarkkinan lainalaisuuksia
- Mitä sähkö maksaa nyt ja tulevaisuudessa – ja miksi?
- Hintakilpailukyky – kaukolämpö on maalämpöä edullisempaa sähkön nykyhinnoin
- Sähkön riittävyys ja mahdolliset sähkökatkot sähköpulan yhteydessä

TAMPEREEN sähkölaitos

Perustettu

1888

Liikevaihtomme oli
vuonna 2021

320 M€

Meillä työskentelee n.

**380
ammattilaista**

89 %

tamperelaisista asuu kaukolämpö-
talo-yhtiössä, joihin tuotamme ja
toimitamme lämpöä

Myymme sähköä yli

100 000

asiakkaalle halki Suomen

Kehitämme ja valvomme

**4 000 km
sähköverkkoa**

Toimitamme jäähdytystä Euroopan
suurimmasta järvijäähdytyslaitoksesta

Näsijärvestä

Energiaverkkomme muodostavat meistä kaikista

**tamperelaisen
energiayhteisön**

Olemme jo vähentäneet
viimeisen

10 vuoden

aikana Tampereen CO₂-
päästöjä yhtä paljon kuin
koko yksityisautoilu olisi
lopetettu Tampereella

Investoinnit

450

**miljoonaa
euroa** uusiutuvan
energian tuotantoon,
jotta hinnat pysyvät
vakaina

Energia-ala on
avainasemassa
ilmastonmuutoksen
torjumisessa

Se, miten energiaa

TUOTETAAN

JAELLAAN

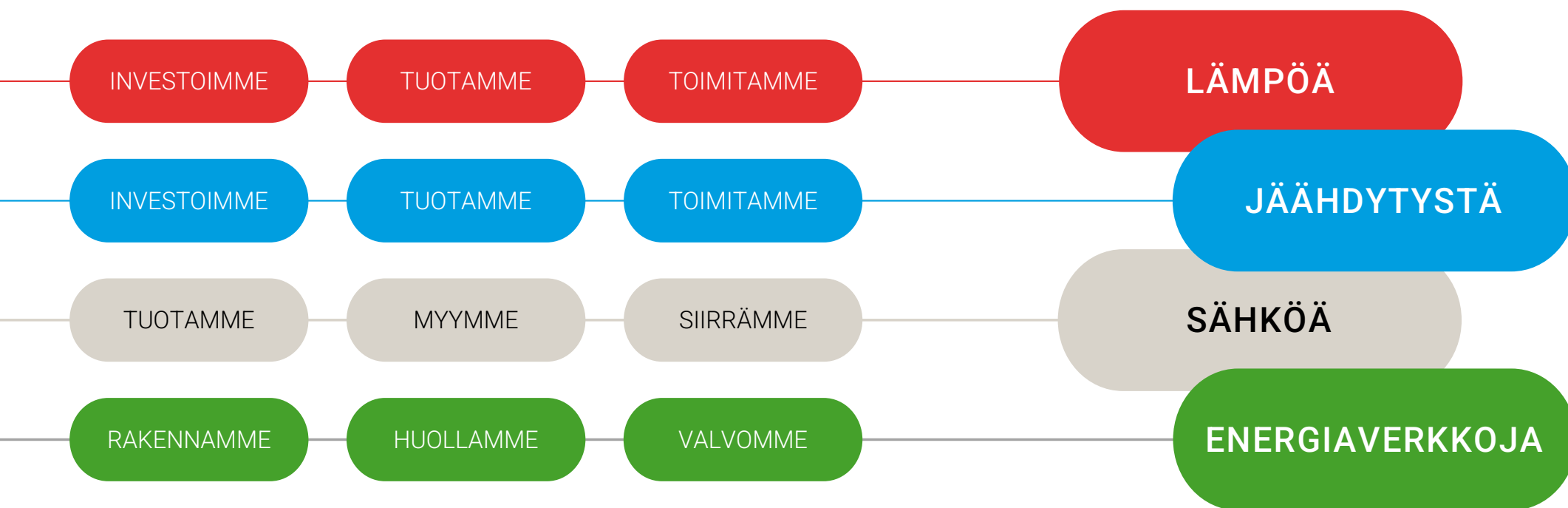
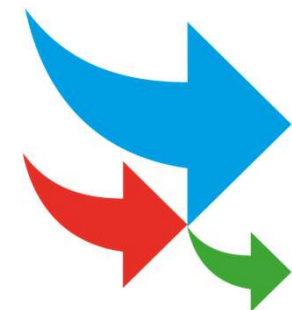

KULUTETAAN

**määrittelee millaisessa maailmassa
tulevaisuudessa elämme.**

Me Tampereen Sähkölaitoksella

Näin tamperelaisten energia tuotetaan

**Kaukolämpöä
2 378 GWh**

100 % Tampereella myydystä kaukolämmöstä

Sähköä 605 GWh

30 % Tampereella käytettävästä sähköstä

Jäähdytystä 37 GWh

100 % tamperelaisesta kaukojäähdytyksestä

Kaukolämmön tuottaminen ja toimittaminen on täysin omissa käsissämme.
Sähkön osalta olemme osa pohjoismaista ja jopa eurooppalaista energiamaarkkinaa.

Energia-alusta, joka mahdollistaa kaiken

Kaukolämpö on ainoa järjestelmä, joka pystyy hyödyntämään lähes mitä tahansa energialähteitä ja siirtämään tuotetun, kuten hukka-, jäte- tai geolämmön, muiden verkkoon kuuluvien eduksi.

Kaukolämpö on ainoa tulevaisuudessa hiilinegatiivinen energiamuoto.

Kaukolämpö on paikallinen tuote!

Turku Energian kaukolämpöasiakkailla ei ole syytä huoleen – Turussa ei nähdä Helsingin kaltaisia hintojen korotuksia

Helenin hintojen korotuksen taustalla ovat uusiutumattomien energiamuotojen verotuksen kiristyminen ja päästöoikeuksien hintojen nousu.

Kaukolämmön hinnannousu raivostuttaa asukkaita Helsingissä – katso, paljonko lämpö maksaa omalla alueellasi

Helsingiläisen energiayhtiön Helenin kaukolämmön hinnan korotus suututti taloyhtiöt.

 TAMPEREEN
sahkolaitos.fi

Suomen Vetykärki muodostuu, kun Ren-Gasin vetypolttoaineiden tuotantoverkosto laajenee Tampereelle

Tampereen Sähkölaitos Oy ja Nordic Ren-Gas Oy ovat allekirjoittaneet yhteistyösopimuksen uusiutuvaa metaania ja vihreää vetyä tuottavan Power-to-Gas-tuotantolaitoksen toteutettavuussuunnittelusta Tarastenjärven voimalaitosalueelle.

Tamperealaisen kaukolämmön hiilidioksididioksidipäästöt ovat jälleen pienentymässä merkittävästi, kun sekajätteen polton tuottamat päästöt pystytään hyödyntämään uusiutuvan power-to-gas metaanin valmistamisessa. Ren-Gas suunnittelee Tarastenjärvelle tuotantolaitosta, jossa prosessin raaka-aineet ovat hiilidioksidi, vesi ja uusiutuva sähkö. Prosessin lopputuloksena on puhdasta kaasupolttoainetta raskaan maantiliikenteen käyttöön. Samalla Tampereen Sähkölaitos siirtää tuotantolaitoksesta saatavan hukkalämmön kaukolämpöverkostoonsa ja uusiutuvan kaukolämmön määrää lisääntyy. Uusiutuvaa power-to-gas metaania voidaan käyttää liikenteessä kuten biokaasua.

Tampereelle porataan kolme kilometriä syvä kaivo – Tampereen Sähkölaitokselle täysin uusi aluevaltaus

Tampereen geolämpökaivo on vasta toinen laatuaan Suomessa. Jos hanke onnistuu, kaukolämpöasiakkaat saavat helposti uuden, uusiutuvan lämmönlähteen.

Tampereen Sähkölaitoksen ilmastotiekartta

Vuosina 2010–2030 hiilidioksidipäästöt vähenevät 95 prosenttia.

Päästövähennemä

Vuonna 2030 uusiutuvien energialähteiden osuus on 90 prosenttia.

983
ttn CO₂

562
ttn CO₂

424
ttn CO₂

173
ttn CO₂

53
ttn CO₂

0%

-43%

-57%

-82%

-95%

10%

35%

51%

78%

90%

- Vesivoimalaitosten saneeraus
- Sarankulman pelletilämpölaitos

- Tammervoiman hyötyvoimalaitos
- Hervannan hakelämpölaitos
- Savukaasupesurit

- Kaupinajan kaukojäähdytyslaitos
- Kaukolämmön ja -jäähdytyksen hybridimalli
- Lämmön osto asiakkaalta (Omalämpö)

- Naistenlahti 3 -biolaitos
- Geolämpölaitos
- Kaukolämpöakku
- Biohiili ja hiilen sidonta
- Nollakuidun hyödyntäminen energiana

- Tehostettu lämpöjen hyödyntäminen
- Hybridiratkaisut
- Päästöjen kompensointi
- Uudet teknologiat
- Lielahden kaasuvoimalaitoksen alasajo

ENERGIAKÄÄNNÄ

2010

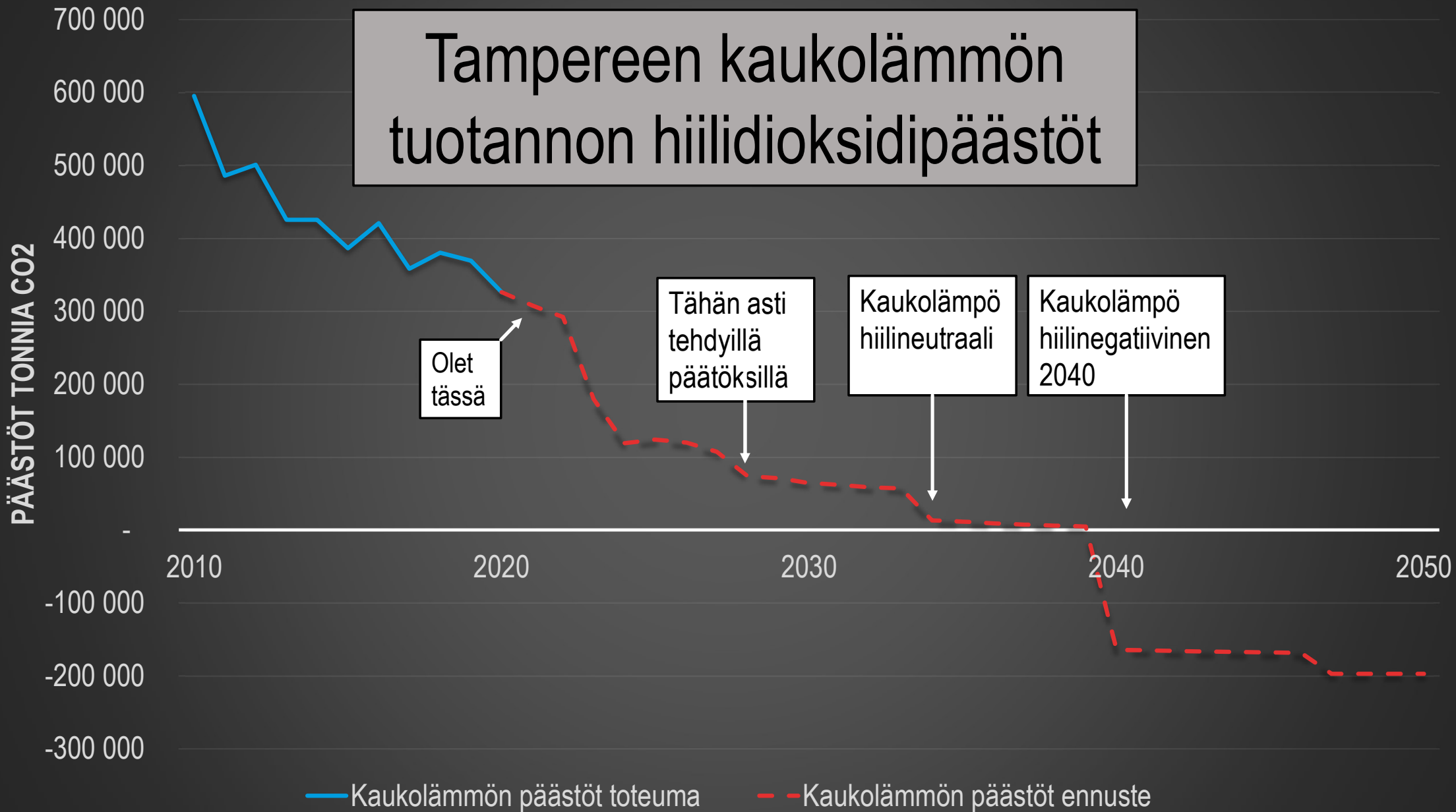
2015

2020

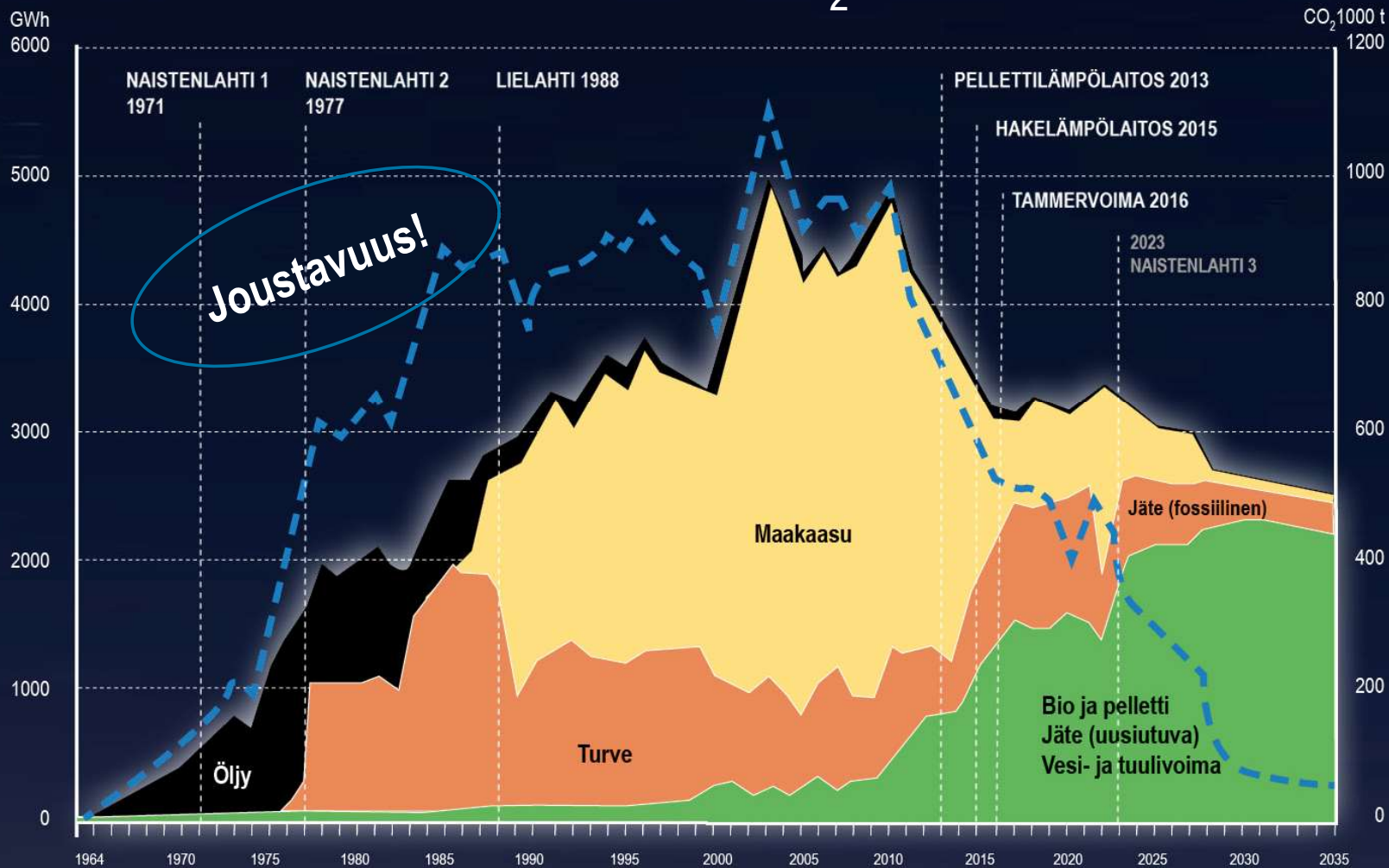
2025

2030

Tampereen kaukolämmön tuotannon hiilidioksidipäästöt

ENERGIAN HANKINTA JA CO₂-PÄÄSTÖT

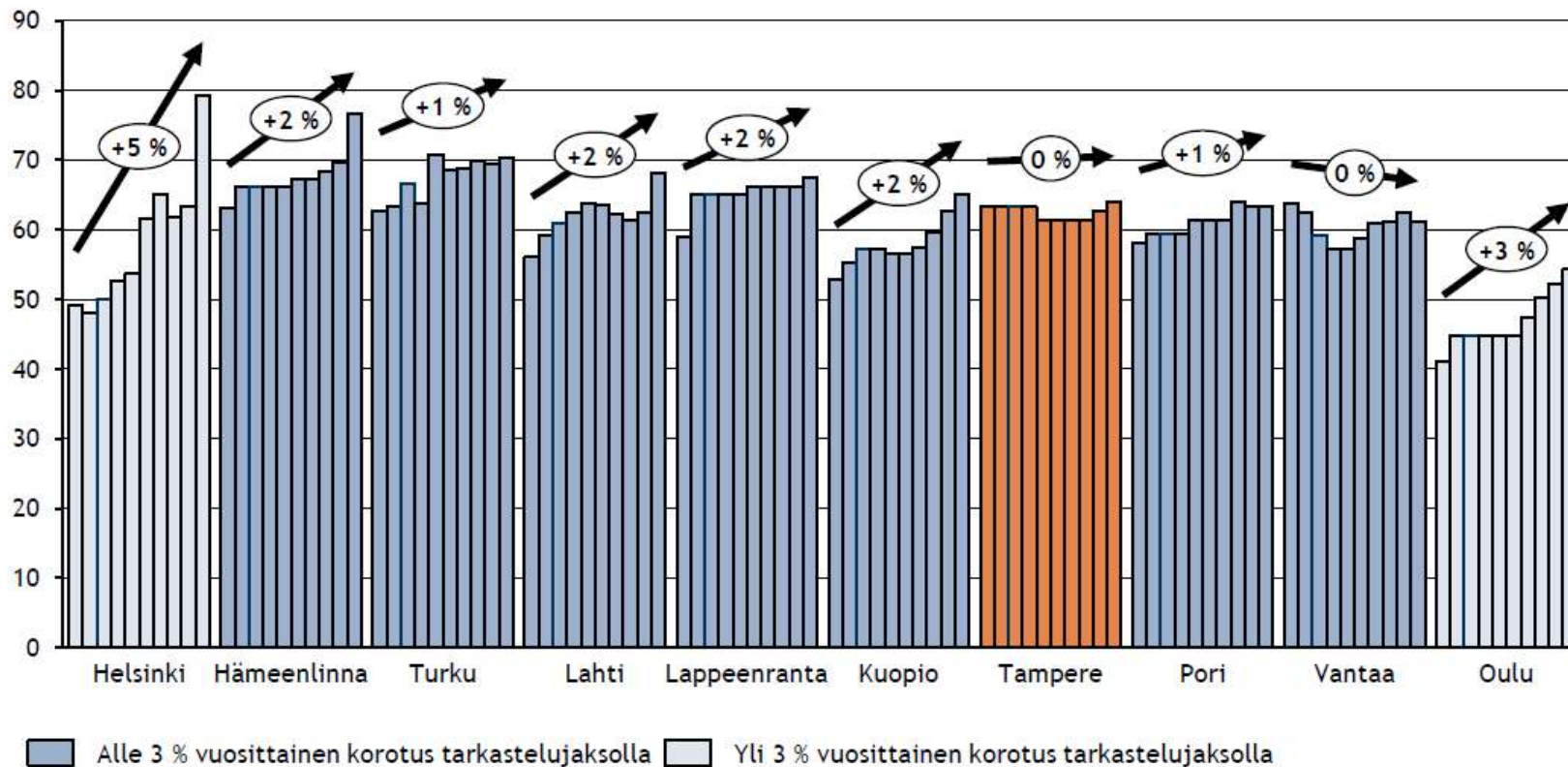

Toteuma ja ennuste
vuoteen 2035

CO₂-PÄÄSTÖT

Tampereen hintataso on pysynyt samalla tasolla jo lähes 10 vuotta - siirtynyt kalliista verkosta keskihintaiseksi

Valittujen kaukolämpöyhtiöiden hintakehitys 2013-2022, €/MWh

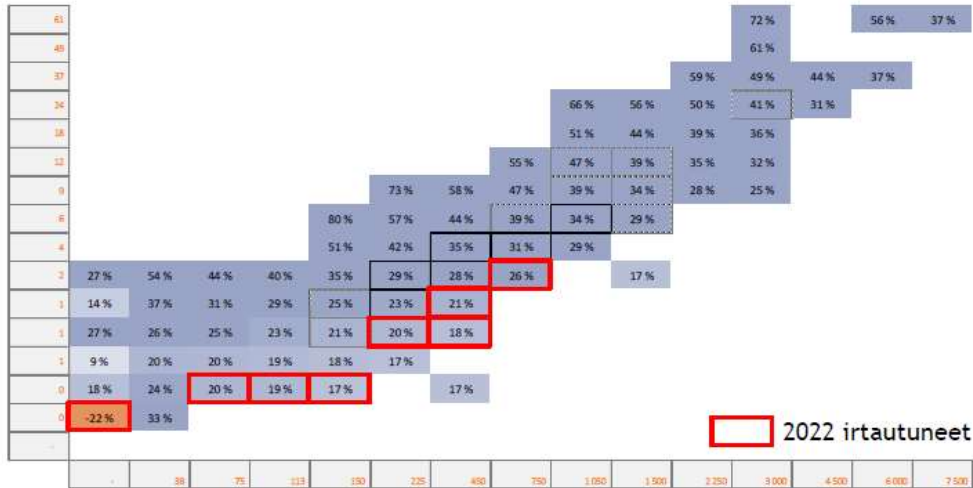
- Tampereen sähkölaitos on pystynyt pitämään kaukolämmön hinnan samalla tasolla pitkään
- Samaan aikaan suuri osa muista yhtiöistä on korottanut hintojaan keskimäärin useita prosentteja vuodessa, korotusten painottuessa viime vuosiin
- Polttoainehintojen kehitys ennakoi suurempien hinnankorotusten jatkuvan tämän vuoden aikana

Luottamuksellinen – vain asiakkaan omaan käyttöön

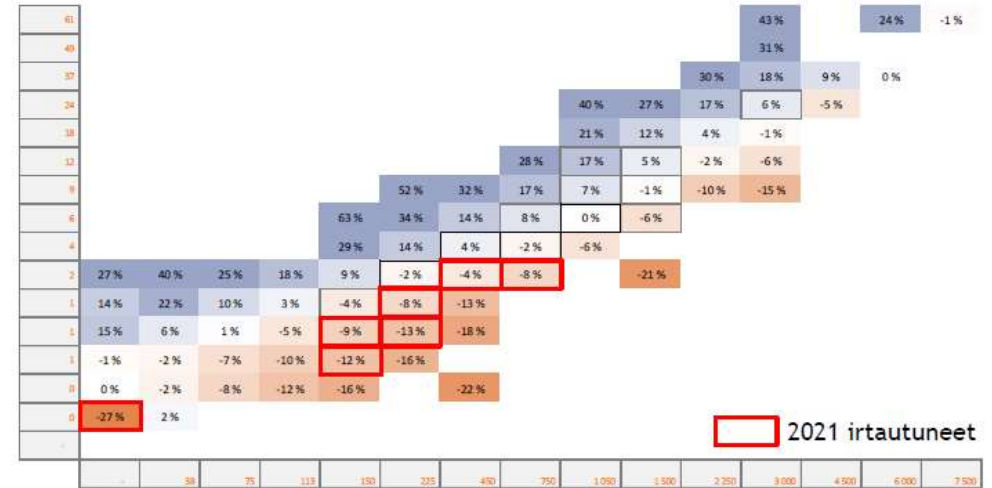
2021 sähkön myyntihinnalla kaukolämmön kilpailuetu selkeä - kilpailukyky ei suoraan sidoksissa nykyhintoihin

Irtautajat 2022, sähkön ka. 73,79 €/MWh 2021

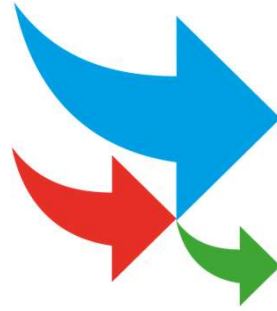

Irtautajat 2021, sähkön ka. 28,01 €/MWh 2020

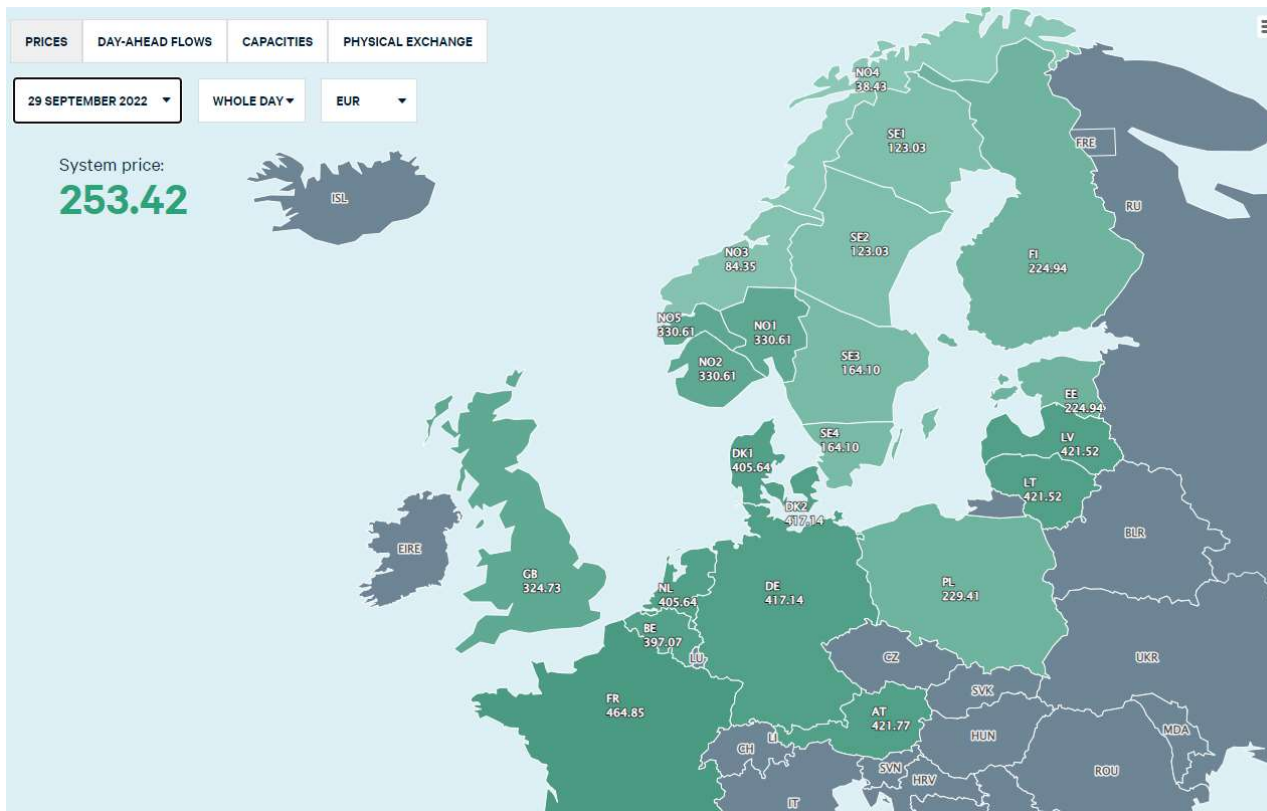
- Kannattavuuslaskelmat perustuvat usein epärealistiselle arviolle energian hintakehityksestä
- Prosentin virhe suuntaan tai toiseen vuosimuutoksena kalkyyllissa vaikuttaa hankkeen kokoluokasta riippuen kymmeniä tai jopa satoja tuhansia euroja hankkeen kannattavuudelle

Miksi kaukolämpöjärjestelmä on niin tärkeä osa ilmastoratkaisua

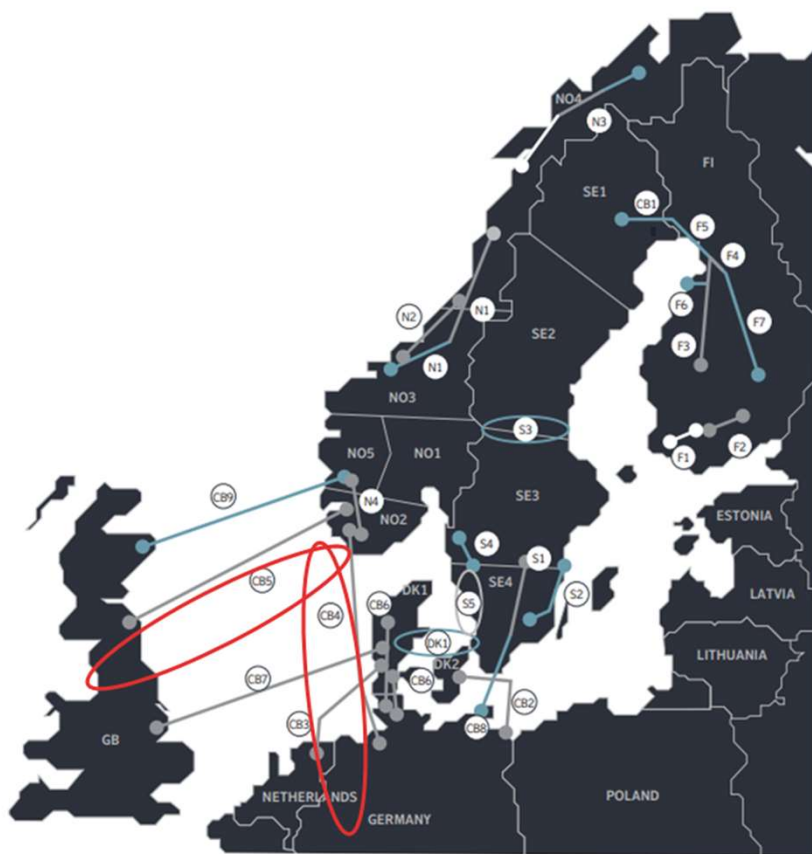
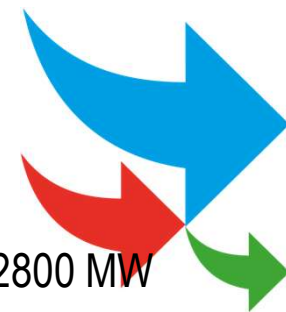
- Kaukolämpöjärjestelmät mahdollistavat sähköjärjestelmän vakauden.
- Kaukolämpöjärjestelmän kautta muutokset ovat nopeimpia ja tehokkaimpia.
  - Vrt. rinnakkaisen järjestelmän rakentamisen todelliset päästövähennykset
- Kaukolämmön vahvuuksia:
  - tuotantomuodon muutosten keskitetty toteutus -> Hyvin pitkälle toteutunut
  - hukkalämpöjen talteenotto -> Edistyy nopeasti
  - kulutuspiikkien hallinta -> Toteutuu jo nyt
  - monipuolinen energialähteiden hyödyntäminen -> Toteutuu jo nyt
  - järjestelmän toimitusvarmuus -> Toteutuu jo nyt

Suomi on osa eurooppalaista sähkömarkkinaa

- Pohjoismaiden ja Baltian sähköpörssiä operoi NordPool
- Suomessa ja useimmissa Euroopan maissa sähkön hinta on sama koko maassa. Ruotsi, Norja ja Tanska on jaettu useampiin hinta-alueisiin
- NordPool laskee joka alueelle tunneittain hinnan myynti- ja ostotarjoukset sekä siirtokapasiteetti huomioiden

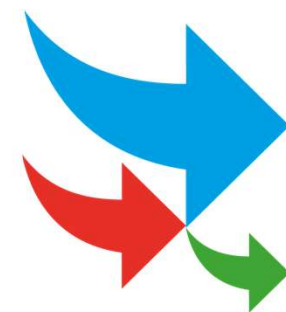
Uudet siirtoyhteydet ovat kytkeneet Pohjoismaat tiiviimmin Manner-Euroopan ja Iso-Britannian hintatasoihin

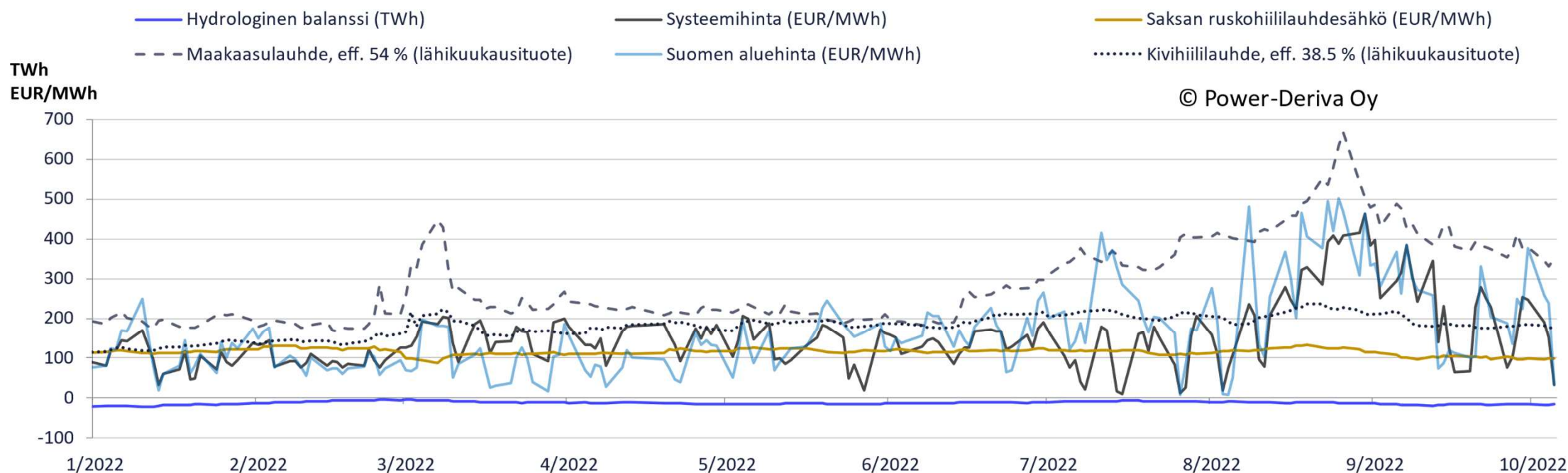
- Vuosina 2020-2021 on käyttöön otettu yhteensä 2800 MW uusia siirtoyhteyksiä:
  - Norja $\leftrightarrow$ Saksa 1400 MW NordLink vuoden 2020 lopulla
  - Norja $\leftrightarrow$ UK 1400 MW North Sea Link (NSL) vuoden 2021 lopulla
- Lauhdetuotantokustannusten määrittämä Keski-Euroopan hintataso heijastuu Pohjoismaihin vientisähkön hinnoittelun kautta.
- Sekä systeemihinta, mutta etenkin Etelä-Norjan ja -Ruotsin hintatasot ovat keskimäärin nousseet
- Vesivoimapainotteisia Pohjoismaita käytetään ajoittain ikään kuin Saksan "akkuna" säätämällä vesivoimaa tuulituotannon ja kysynnän mukaan. Lisäksi kalleimpina tunteina Briteistä on tuotu halvempaa kaasulauhdesähköä Saksan hintatasolle nousseeseen Etelä-Norjaan

Pohjoismaiden ja Suomen sähkönhinta on seurannut hiilen ja kaasun tuotantokustannuksia

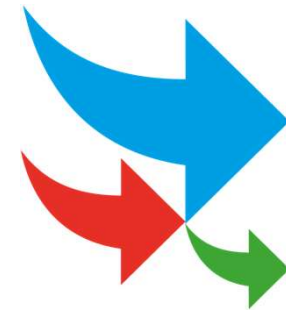
Sähkön spot-hinta, Saksan lämpövoimatuotannon muuttuva kustannus ja hydrologinen balanssi

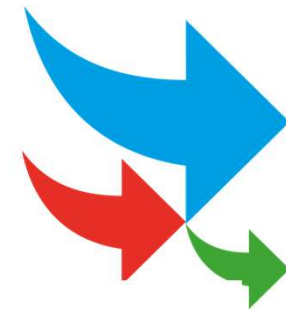
Suomen sähköjärjestelmän tila 11.10. klo 13

Kulutus	9 031 MW
Tuotanto	7 997 MW
Tuonti - / vienti + (netto)	-1 036 MW
Suomen aluehinta vuorokausimarkkinoilla	13 €/MWh
Kulutetun sähkön CO ₂ -päästöarvio	31 gCO ₂ /kWh
Voimajärjestelmän käyttötilanne	● Normaali

Sähkön siirto

Viime kuukausina talven hintataso on noussut yli kaksinkertaiseksi. Johdannaismarkkina ennakoi laskua vasta keväällä 2023, mutta hinnat jäänevät edelleen historiallisesti korkeiksi.

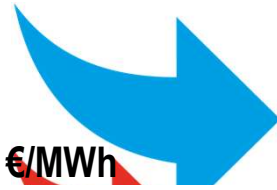

Suomen aluehinnan forward -käyrä

Huom. hinnat alv 0 % → esim. 300 €/MWh vastaa siis 37,2 snt/kWh (alv 24 %)
Loppuasiakkaan hintaan lisätään vielä mahdolliset alkuperätakuukustannukset sekä Fingridille, datahubiin jne.maksettavat maksut, profiilikustannus, sähkönmyyjän kate

Sähkön hinta, energia (ei sis. sähkövero, alv ja siirto)

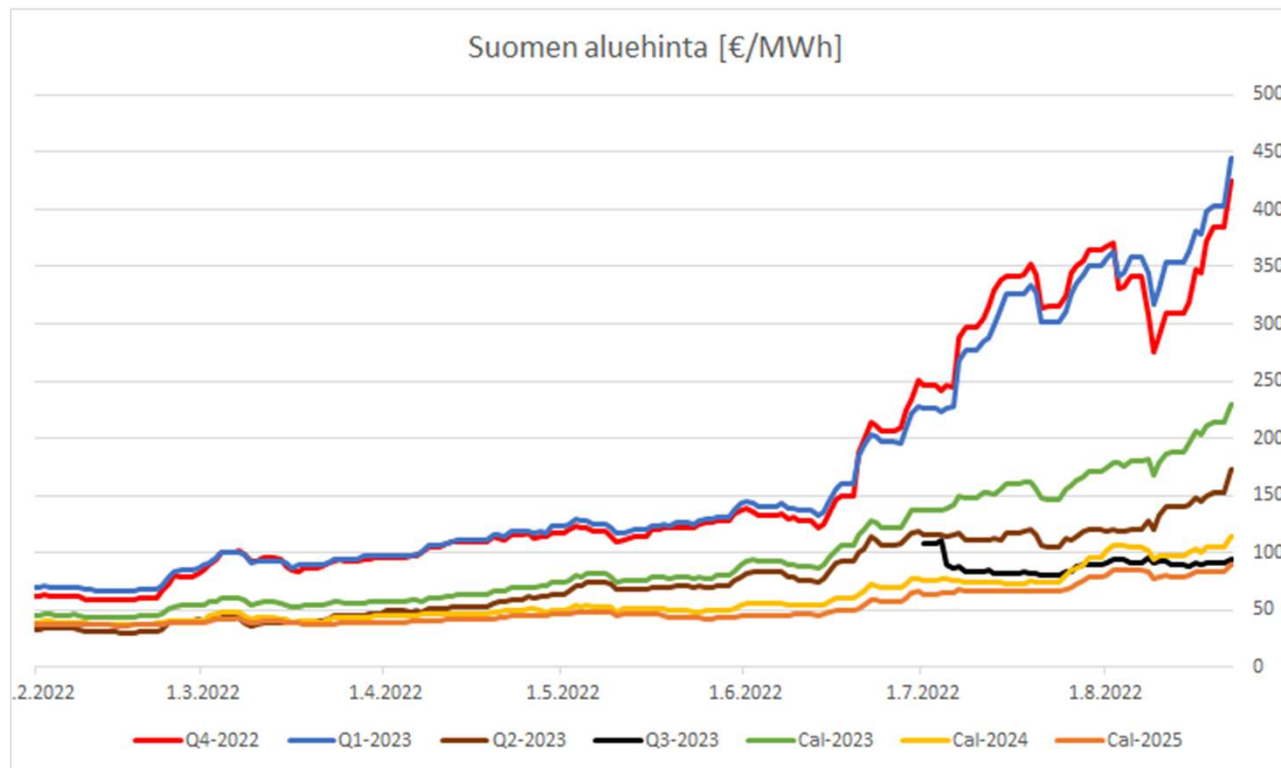
Tänään €/MWh

Lähtuotteet (kvartaali ja vuosi) asteikko 0 – 500 €/MWh

23-08-2022 22-08-2022

	23-08-2022	22-08-2022
00 - 01	210,22	4,55
01 - 02	170,00	3,04
02 - 03	156,05	2,38
03 - 04	169,96	2,38
04 - 05	230,00	3,12
05 - 06	352,95	150,01
06 - 07	627,95	342,93
07 - 08	652,17	429,43
08 - 09	680,00	540,82
09 - 10	640,10	557,49
10 - 11	614,01	569,46
11 - 12	551,40	553,88
12 - 13	548,88	484,37
13 - 14	518,46	439,94
14 - 15	549,81	439,99
15 - 16	570,06	530,21
16 - 17	599,96	557,52
17 - 18	632,60	565,96
18 - 19	696,52	624,64
19 - 20	749,44	565,92
20 - 21	625,06	557,70
21 - 22	584,92	439,93
22 - 23	444,99	399,41
23 - 00	304,04	279,95

ZU

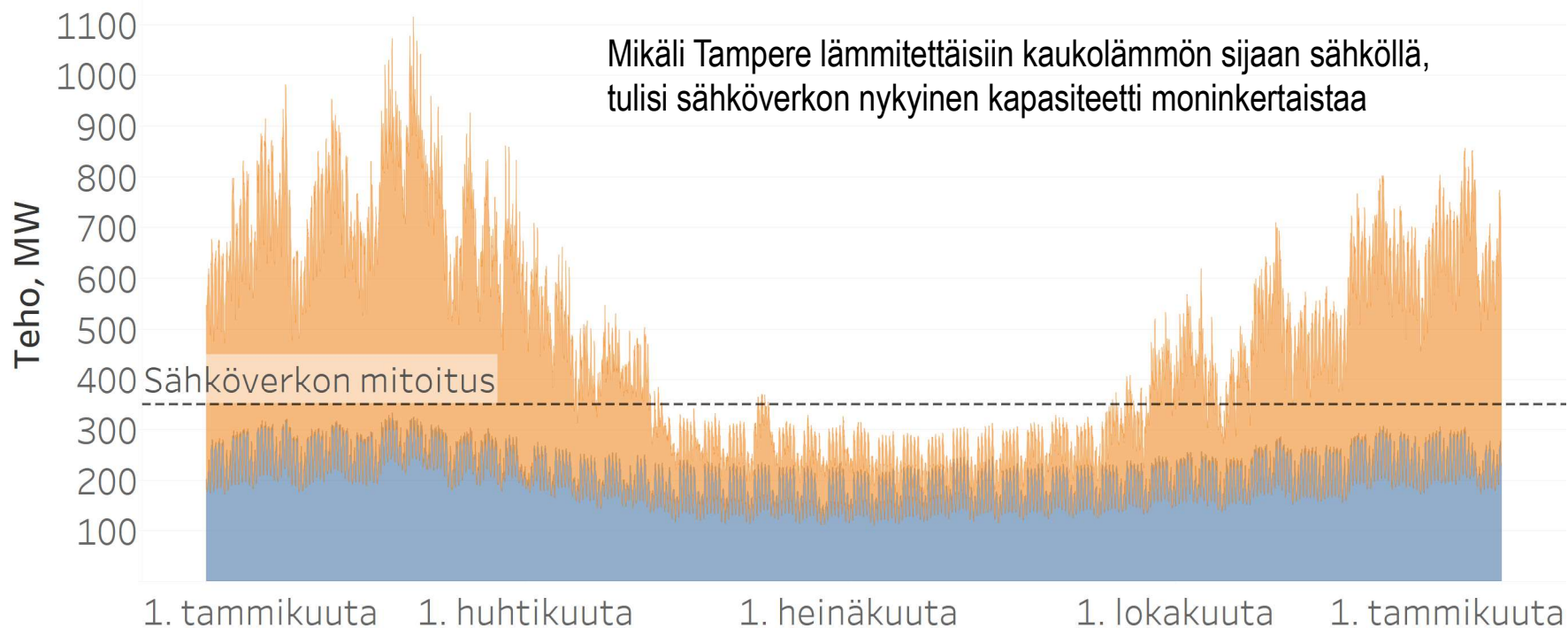

Toteutunut
EUR/MWh

FI

2021	72,34
2020	28,02
2019	44,04
2018	46,80
2017	33,19
2016	32,45
2015	29,66

Sähkö vs. lämpö (Tampere: huippupakkasella tarvittavasta 1100 MW tehosta siirtyy 300 MW sähköverkossa ja 800 MW lämpöverkossa)

Measure Names

- Tampereen kaukolämmön kulutus
- Tampereen sähkönkulutus

SÄHKÖPULA

- Sähköpula on tilanne, joka syntyy kun sähköverkkoon liitetty tuotanto ei kykene kattamaan kulutusta
  - Tilanne voi tulla yllättäen jos se johtuu esimerkiksi häiriöstä sähköntuotannossa tai kantaverkossa tai se voi olla ennakoitavissa jos etukäteen on nähtävissä, ettei tuotanto riitä kattamaan kulutusta
  - Teknisesti sähköpula tarkoittaa tilannetta, jossa verkon taajuus pyrkii laskemaan tuotannon ja kulutuksen epätasapainon vuoksi, jos tilannetta ei korjata Suomen sähköjärjestelmä romahtaa
  - Fingrid vastaa järjestelmävastaavana sähkön riittävydestä kantaverkossa ja ilmoittaa sähköpulatilanteesta, ilmoitusasteikko on kolmiportainen
    - **Sähköpula mahdollinen.** Tilanne, jossa sähköpulan syntyminen on mahdollista. Yksittäinen vika verkolla tai tuotannossa voi johtaa sähköpulaan
    - **Sähköpulan riski suuri**, kun edellinen tilanne on käsissä reaaliajassa
    - **Sähköpula**, sähkön kulutusta joudutaan kytkemään irti

TSV:N TOIMINTA SÄHKÖPULASSA

- TEM ja Fingrid vastaavat sähköpulasta tiedottamisesta valtakunnallisesti
  - TSV pyrkii omalla tiedottamisellaan omien asiakkaidensa vahinkojen minimointiin. Tavoitteena on, että asiakkailta olisi tiedossa tuleva sähkökatko.
- TSV kytkee kulutusta irti verkosta Fingridin määräyksen mukaisesti. Määräys tulee megawatteina
  - Irtikytkenät tehdään 20 kV:n jännitetasolla lähtö kerrallaan (noin 500-1500 asiakasta per lähtö)
  - Katkaistava kulutus on pääosin asutusta. Kriittisiltä asiakkailta kuten sairaalat ja sähköntuotanto ei katkaista sähköjä
  - Jos rajoitettavan tehon määrä on suuri, katkojen piiriin otetaan laajemmin teollisuutta ja kaupanalaa
  - Katkojen kierrätys tehdään 2h kierrolla ja sitä jatketaan niin kauan kuin tarve vaatii
  - Todennäköisesti sähköpulatilanteen kesto on muutama tunti vuorokaudessa, tilanteesta riippuen se voi kuitenkin jatkua päivittäin muutamia päiviä

Sähköpula ryhmä 1					
Laske ryhmä 1 sen jälkeen kun 20kV jakeluteho on lukittu Avaa tarvittavien lähtöjen katkaisijat auki. Älä laske uudestaan sillä se hukkaa katkaisijoiden tilan. Sulje avatut katkaisijat sähköpulan loputtua.					Laske
					Lasketut arvot 8.4.2022 11.04.51
20kV Jakeluteho laskentahetkellä					285MW
Ryhmän 1 teho					25.5MW
Ryhmän 1 osuus 20kV jakelutehosta					8.9%
Asema ja lähtö	Virta	Teho	Katkaisija	Tila laskentahetkellä	
ALJ B07 Atala	29A		Q0	☒	Kiinni
ALJ B09 Kiveliö	52A		Q0	☒	Kiinni
ALJ B10 Kauppi	36A		Q0	☒	Kiinni
ALJ B31 Risso	25A		Q0	☒	Kiinni
ALJ B27 Tasanne	70A		Q0	☒	Kiinni
LMP B09 Possila	104A	-3.7MW	Q01	☒ Q02	Q01Kiinni Q02 Auki
LMP B19 Lamminpää	52A	-1.9MW	Q01	☒ Q02	Q01Kiinni Q02 Auki
LMP BB22 Tesoma	0A	0.0MW	Q0	☐	Auki
LMP BB23 Teivaala	55A	-2.0MW	Q0	☒	Kiinni
LMP BB33 Ryydynpohja	119A	-4.2MW	Q0	☒	Kiinni
MLP B06 Karjakontie	50A		Q0	☒	Kiinni
MLP B11 Ikurintie	89A	-3.1MW	Q0	☒	Kiinni
NRI BA02 Ojala	6A	-0.1MW	Q0	☒	Kiinni
NRI BA04 Aitoniemi	31A	-0.9MW	Q0	☒	Kiinni
NRI BA05 Pulesjärvi	22A	-0.4MW	Q0	☒	Kiinni

Kuva käytönvalvontajärjestelmästä näkymästä, josta katkaisut käytännössä tehdään

Hyödyllisiä linkkejä

Polttoon perustumaton lämmöntuotanto

- https://www.sahkolaitos.fi/globalassets/tiedostot/ohjeet-ja-opasteet/sahkolaitos/vuosiraportit-ja-tilinpaatokset/sahkolaitos_raportti_01092021.pdf

Maalämmön kannattavuudesta

- <https://lutpub.lut.fi/handle/10024/161968>
- <https://www.sahkolaitos.fi/blogiarkisto/miljoonan-euron-erehdys/>

Sähkömarkkinasta

- <https://www.sahkolaitos.fi/blogiarkisto/miksi-sahkon-hinta-hyppii-levottomasti/>